

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ב, 2012
מספר השאלון: 131,001205

ת נ "ך

2 יחידות לימוד

על פי תכנית הלימודים החדשה

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – קטעים שנלמדו – (22×4) – 88 נקודות
פרק שני – קטע שלא נלמד – (4×3) – 12 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.
מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — קטעים שנלמדו (88 נקודות)

ענה על ארבע מהשאלות 1-5 (לכל שאלה — 22 נקודות).

בכל אחת מהשאלות שבחרת ענה על סעיף א (חובה) (10 נקודות),

ועל שניים מהסעיפים ב-ד (לכל סעיף — 6 נקודות).

1. היסטוריוגרפיה

קרא מלכים א, י"ב, 1-20.

א וילך רחבעם שכם כי שכם
ב בא כל-ישראל להמליך אותו: ויהי כשמעו ירבעם בן-נבט
והוא עודנו במצרים אשר ברח מפני המלך שלמה וישב
ג ירבעם במצרים: וישלחו ויקראו-לו ויבאו ירבעם וכל-קהל
ד ישראל וידברו אל-רחבעם לאמר: אביך הקשה את-עלנו
ואתה עתה הקל מעבדת אביך הקשה ומעלו הכבד אשר-
ה נתן עלינו ונעבדך: ויאמר אליהם לכו-עד שלשה ימים ושובו
ו אליו וילכו העם: ויועץ המלך רחבעם את-הזקנים אשר-היו
ו עמדים את-פני שלמה אביו בהיתו חי לאמר איך אתם
ז נועצים להשיב את-העם הזה דבר: וידבר אליו לאמר אם-
ח היום תהיה-עבד לעם הזה ועבדתם ועניתם ודברת אליהם
דברים טובים והיו לך עבדים כל-הימים: ויעזב את-עצת
י הזקנים אשר יעצוהו ויועץ את-הילדים אשר גדלו אתו אשר
ט העמדים לפניו: ויאמר אליהם מה אתם נועצים ונשיב דבר
את-העם הזה אשר דברו אלי לאמר הקל מן-העל אשר-
י נתן אביך עלינו: וידברו אליו הילדים אשר גדלו אתו לאמר
כח-תאמר לעם הזה אשר דברו אליך לאמר אביך הכביד
את-עלנו ואתה הקל מעלינו כח תדבר אליהם קטני עבה
יא ממתני אבי: ועתה אבלי העמים עליכם על כבד ואני אסיף
על-עלכם אבי יסר אתכם בשוטים ואני איסר אתכם
יב בעקרבים: ויבו ירבעם וכל-העם אל-רחבעם ביום השלישי
יג כאשר דבר המלך לאמר שובו אלי ביום השלישי: ויען
המלך את-העם קשה ויעזב את-עצת הזקנים אשר יעצוהו:
יד וידבר אליהם כעצת הילדים לאמר אבלי הכביד את-עלכם
ואני אסיף על-עלכם אבי יסר אתכם בשוטים ואני איסר
טו אתכם בעקרבים: ולא-שמע המלך אל-העם כי-היתה סבה
מעם ה' למען הקים את-דברו אשר דבר ה' ביד אחיה

טז השילוני אל-ירבעם בן-נבט: וירא כל-ישראל כי לא-שמע המלך אלהם וישבו העם את-המלך ודברו לאמר מה-לנו חלק בדוד ולא-נחלה בבן-ישי לאהליך ישראל עתה ראה ביתך דוד וילך ישראל לאהליו: ובני ישראל הישבים בערי יהודה וימלך עליהם רחבעם: יח וישלח המלך רחבעם את-אדרם אשר על-הפס וירגמו כל-ישראל בו אבן וימת והמלך רחבעם התאמץ לעלות במרכבה לנוס ירושלים: ופשעו ישראל בבית דוד עד היום כ הנה: ויהי כשמע כל-ישראל כי-שב ירבעם וישלחו ויקראו אתו אל-העדה וימליכו אתו על-כל-ישראל לא היה אחרי בית-דוד זולתי שבט-יהודה לבדו:

ענה על סעיף א (חובה).

- א. (1) מהי הדרישה של שבטי הצפון מן המלך רחבעם? (4 נקודות)
- (2) רחבעם התייעץ עם שתי קבוצות אנשים בנוגע לשאלה כיצד להגיב על דרישה זו. ציין את שתי הקבוצות, והסבר מהי העצה שייעצה לו כל אחת מהן. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

- ב. יש הטוענים כי שבטי הצפון באו לשכם מתוך רצון לשתף פעולה עם המלך רחבעם. לעומתם יש הטוענים כי שבטי הצפון מוצגים כמי שכבר בהתחלה רצו לפרוש מממלכת בית דוד. הבא מן הקטע שלפניך ראייה אחת לכל טענה, והסבר כל ראייה. (1) קרא פסוקים 1-12 בקטע שלפניך. הג. הבא מן הכתוב שתי ראיות לכך שבתחילה היה רחבעם מוכן לנהל משא ומתן עם שבטי הצפון, והסבר כל ראייה. בסס את דבריך על הכתוב. (3 נקודות) (2) קרא פסוקים 13-14 ופסוק 18 בקטע שלפניך. מפסוקים אלה אפשר ללמוד כי חל שינוי בגישתו של רחבעם כלפי שבטי הצפון הן באופן דיבורו הן במעשיו. הסבר את השינוי באופן הדיבור ובמעשים. (3 נקודות) ד. קרא פסוקים 6-14 בקטע שלפניך וגם מלכים א, י"א, 11-13. (1) מהי הסיבה לפילוג הממלכה על פי פרק י"ב, 6-14 שלפניך, ומהי הסיבה לפילוג על פי פרק י"א, 11-13? (3 נקודות) (2) על פי פסוק 15 בקטע שלפניך, הסבר כיצד שתי הסיבות שציננת בסעיף (1) משולבות זו בזו. (3 נקודות)

קרא יחזקאל, י"ח, 1-23.

וַיְהִי דְבַר-ה' אֵלַי לֵאמֹר: מִה-לָכֶם
 אַתֶּם מְשַׁלִּים אֶת-הַמֶּשֶׁל הַזֶּה עַל-אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
 אָבוֹת יֹאכְלוּ בָסֵר וְשָׁנִי הַבָּנִים תִּקְהִינָה: חִי-אֲנִי נָאִם אֲדֹנִי
 ה' אֲסִיְיָהּ לָכֶם עוֹד מֶשֶׁל הַמֶּשֶׁל הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל: הֵן כָּל-
 הַנַּפְשוֹת לִי הֵנָּה בְּנַפְשׁ הָאָב וּבְנַפְשׁ הַבֶּן לִי-הֵנָּה הַנַּפְשׁ
 הַחַטָּאת הִיא תָמוּת: וְאִישׁ כִּי-יְהִיֶּה צָדִיק
 וַעֲשֵׂה מִשְׁפָּט וְצִדְקָה: אֶל-הַהָרִים לֹא אֵכֹל וְעֵינָיו לֹא נִשָּׂא
 אֶל-גְּלוּלֵי בַּיִת יִשְׂרָאֵל וְאֶת-אִשְׁתִּי רַעְהוּ לֹא טָמָא וְאֶל-אִשָּׁה
 נָדָה לֹא יִקְרַב: וְאִישׁ לֹא יוֹנֵה חֲבֻלָתוֹ חֹב יֵשִׁיב גְּזֻלָּה לֹא יִגְזֹל
 לַחֲמוֹ לָרַעֲב וַיֵּתֶן וְעִירֹם יִכְסֶּה-בְּגָד: בְּנֶשֶׁךְ לֹא-יִתֵּן וְתִרְבִּית
 לֹא יִקַּח מֵעוֹל יֵשִׁיב יָדוֹ מִשְׁפָּט אִמַּת יַעֲשֵׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ:
 בַּחֲקוֹתֵי יְהוָה וּמִשְׁפָּטֵי שֹׁמֵר לַעֲשׂוֹת אִמַּת צָדִיק הוּא חֵיה
 יִחְיֶה נָאִם אֲדֹנִי ה': וְהוֹלִיד בֶּן-פְּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וַעֲשֵׂה אִח
 מֵאַחֵד מֵאלֹה: וְהוּא אֶת-כָּל-אֱלֹה לֹא עֲשֵׂה כִּי גַם אֶל-
 הָהָרִים אֵכֹל וְאֶת-אִשְׁתִּי רַעְהוּ טָמָא: עֲנִי וְאֲבִיּוֹן הוֹנֵה גְזֻלוֹת
 גֹּזֵל חֲבֵל לֹא יֵשִׁיב וְאֶל-הַגְּלוּלִים נִשָּׂא עֵינָיו תִּוְעֵבָה עֲשֵׂה:
 בְּנֶשֶׁךְ נָתַן וְתִרְבִּית לָקַח וְחֵי לֹא יִחְיֶה אֵת כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת
 הָאֵלֶּה עֲשֵׂה מוֹת יוֹמָת דָּמָיו בּוֹ יְהִי: וְהֵנָּה הוֹלִיד בֶּן וְיָרָא
 אֶת-כָּל-חַטָּאת אָבִיו אֲשֶׁר עֲשָׂה וְיָרָא וְלֹא יַעֲשֵׂה כֵהֵן: עַל-
 הָהָרִים לֹא אֵכֹל וְעֵינָיו לֹא נִשָּׂא אֶל-גְּלוּלֵי בַּיִת יִשְׂרָאֵל אֶת-
 אִשְׁתִּי רַעְהוּ לֹא טָמָא: וְאִישׁ לֹא הוֹנֵה חֲבֵל לֹא חֲבֵל וְגֻזֵּל
 לֹא גֹזֵל לַחֲמוֹ לָרַעֲב נָתַן וְעִירֹם פָּסַח-בְּגָד: מֵעַנִּי הֵשִׁיב יָדוֹ
 נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית לֹא לָקַח מִשְׁפָּטֵי עֲשֵׂה בַּחֲקוֹתֵי יְהוָה הוּא לֹא
 יָמוּת בַּעֲוֹן אָבִיו חֵיה יִחְיֶה: אָבִיו כִּי-עָשָׂה עֲשָׂה גֹזֵל גֹּזֵל
 אִח וְאֲשֶׁר לֹא-טוֹב עֲשֵׂה בְּתוֹךְ עַמּוֹ וְהִנֵּה-מָת בַּעֲוֹנוֹ:
 וְאִמְרַתֶּם מִדַּע לֹא-נִשָּׂא הַבֶּן בַּעֲוֹן הָאָב וְהַבֶּן מִשְׁפָּט וְצִדְקָה
 עֲשֵׂה אֵת כָּל-חַקוֹתֵי שֹׁמֵר וַיַּעֲשֵׂה אֹתָם חֵיה חֵיה: הַנַּפְשׁ
 הַחַטָּאת הִיא תָמוּת בֶּן לֹא-יִשָּׂא בַּעֲוֹן הָאָב וְאֵל לֹא יִשָּׂא
 בַּעֲוֹן הַבֶּן צִדְקַת הַצָּדִיק עָלָיו תִּהְיֶה וְרַשְׁעַת רָשָׁע עָלָיו
 תִּהְיֶה: וְהַרְשָׁע כִּי יֵשׁוּב מִכָּל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר
 עֲשָׂה וְשָׁמַר אֶת-כָּל-חַקוֹתַי וַעֲשֵׂה מִשְׁפָּט וְצִדְקָה חֵיה יִחְיֶה
 לֹא יָמוּת: כָּל-פֶּשַׁעוֹ אֲשֶׁר עֲשָׂה לֹא יִזְכְּרוּ לוֹ בַּצִּדְקָתוֹ אֲשֶׁר-
 עֲשָׂה יִחְיֶה: הַחֲפִץ אַחֲפָץ מוֹת רָשָׁע נָאִם אֲדֹנִי ה': הֲלוֹא
 בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכָיו וְחֵיה:

הַרְשָׁע

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) קרא פסוקים 1-4 בקטע שלפניך.

בפסוקים אלה יחזקאל מצטט אִמְרָה שְׂרוּחָהּ בִּקְרֵב הָעָם, ומביע את עמדתו כלפיה.
צטט את האִמְרָה, בָּאָר את משמעותה, והסבר את עמדתו של יחזקאל כלפי אִמְרָה זו.
(5 נקודות)

(2) קרא פסוקים 5-20 בקטע שלפניך.

יחזקאל מדגים את עמדתו באמצעות שלושה דורות: סב, בן ונכד.
הסבר כיצד סיפורם של שלושת הדורות מדגים את עמדת יחזקאל שהצגת בסעיף (1).
(5 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוק 2 בקטע שלפניך.

לאור התקופה שבה ניבא יחזקאל, יש הסבורים כי האִמְרָה שְׂרוּחָהּ בִּקְרֵב הָעָם עודדה אותו להסיר אחריות למעשיו ולהתנהג בחוסר אונים ובפסיביות.
הסבר טענה זו.

ג. קרא פסוקים 5-9 בקטע שלפניך ואת דברי מ' ויינפלד:

אף על פי שבפרטים מסוימים חופפים דברי יחזקאל לעשרת הדיברות [...] יש להודות כי הנביא מחדש כאן חידוש עקרוני והוא הצד המוסרי הפעיל, הבא לידי ביטוי במתן צדקה [...] יסוד זה איננו מופיע כלל בספרות התורה אלא רק בספרות הנבואה ובספרות החכמה.

(מ' ויינפלד, עשרת הדיברות וקריאת שמע: גלגוליהן של הצהרות אמונה)

מהו החידוש העקרוני, לדעת ויינפלד, שיחזקאל מחדש? בסס את דברי ויינפלד על דוגמה
אחת מפסוקים 5-9.

ד. קרא פסוקים 21-23 בקטע שלפניך.

בפסוקים 21-22 יחזקאל מציג עיקרון נוסף. יש הרואים בפסוק 23 הנמקה של עיקרון זה.
(1) הסבר את העיקרון. (3 נקודות)

(2) הסבר את ההנמקה המובאת בפסוק 23 לעיקרון זה. (3 נקודות)

3. חוק

קרא ויקרא, י"ט, 13-18; 33-34.

ויקרא, י"ט, 13-18

יג לא-תִּעֲשֶׂק אֶת-רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא-תִלְוִן
יד פְּעֻלַּת שְׂכִיר אֶתְּךָ עַד-בֹּקֶר: לֹא-תִקַּל לִי חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עֵינֶיךָ לֹא
טו תִּתֵּן מִכְשָׁל וְיִרְאֶת מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי ה' : לֹא-תַעֲשׂוּ עֹל בְּמִשְׁפַּט
לֹא-תִשָּׂא פְּנִידָל וְלֹא תִהְדָּר פְּנֵי גָדוֹל בְּצֹדֵק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְּךָ:
טז לֹא-תִלַּךְ רֶכֶל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל-דָּם רֵעֶךָ אֲנִי ה' :
יז לֹא-תִשָּׂא אֶת-אָחִיךָ בְּלִבְבְּךָ הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת-עַמִּיתְּךָ וְלֹא-
יח תִּשָּׂא עָלָיו חֲטָא: לֹא-תִקֵּם וְלֹא-תִטּוֹר אֶת-בְּנֵי עַמְּךָ וְאֶהְבֵּת
לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ אֲנִי ה' :

ויקרא, י"ט, 33-34

לג וּכְיִגְוֹר אֶתְּךָ גֵר
לד בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ: כְּאִזְרוּחַ מִכֶּסֶף יִהְיֶה לְכֶם הַגֵּר וְהַגֵּר
אֶתְכֶם וְאֶהְבֵּת לוֹ כְּמוֹךָ כִּי-גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי
ה' אֱלֹהֵיכֶם:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים 13-16 שלפניך.

- (1) פסוקים אלה עוסקים בחוקים שבין אדם לחברו.
ציין שלושה חוקים כאלה, והסבר אותם. (6 נקודות)
- (2) בפסוקים אלה חוזר הביטוי "אני ה'".
הסבר את התפקיד של חזרה זו בפסוקים. (4 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוק 14 שלפניך.

- (1) בפסוק זה יש שני איסורים. ציין מהו המכנה המשותף המהותי לשניהם.
(3 נקודות)
- (2) קרא את פירוש רש"י לפסוק 14:
'ולפני עור לא תתן מכשל' — לפני הסומא [= מי שאינו רואה] בדבר לא תיתן עצה שאינה הוגנת לו. אל תאמר: מכור שְׂדֵךְ וקח לך חמור, ואתה עוקף עליו [=מטעה אותו] ונוטלה [את השדה] הימנו [= ממנו].
רש"י מרחיב את האיסור "ולפני עור לא תתן מכשל" לעיקרון כללי. הסבר את פירושו.
(3 נקודות)

ג. קרא פסוקים 13-18 שלפניך.

- (1) בפסוק 13 ובפסוק 15 מנוסחים שני עקרונות שהם הבסיס לכינון חברה צודקת, וליד כל אחד מהם מובאות דוגמאות.
ציין את שני העקרונות האלה, והסבר דוגמה אחת הממחישה כל עיקרון.
(3 נקודות)
- (2) יש הטוענים שיש קשר תוכני בין הצו "לא תקם ולא תטור" ובין הצו "ואהבת לרעך כמוך" (פסוק 18).
הסבר קשר זה. (3 נקודות)

הסבר קשר זה. (3 נקודות)

ד. (1) קרא פסוקים 33-34 שלפניך.

- מיהו ה"גר" שעליו מדובר בפסוקים אלה, ומדוע בנוגע להונאת הגר יש צורך באיסור מיוחד? (3 נקודות)
- (2) קרא פסוק 18 ופסוק 34 שלפניך.

יש הטוענים שהצו "ואהבתך לרעך כמוך" (פסוק 18) מכונן לאהבת בני ישראל בלבד. האם הנאמר בפסוק 34 תומך בטענה זו או סותר אותה? הסבר את דבריך.

(3 נקודות)

/המשך בעמוד 8/

4. סיפורי ראשית האנושות

קרא בראשית, י"א, 9-1.

וַיְהִי כָל-הָאָרֶץ שָׁפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֶחָדִים: וַיְהִי בְנִסְעָם
מִקֶּדֶם וַיִּמְצְאוּ בְקֶעֶה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ
אֶל-רֵעֵהוּ הִבֵּה נִלְבְּנָה לְבָנִים וְנִשְׂרָפָה לְשִׂרְפָּה וְתִהְיֶה לָּהֶם
הַלִּבְנָה לְאֹכֶל וְהַחֲמֹר הִיָּה לָהֶם לְחֵמֶר: וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה וְנִבְנֶה-
לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה-לָּנוּ שֵׁם פֶּן-נָפוּץ עַל-
פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ: וַיֵּרֶד ה' לִרְאֹת אֶת-הָעִיר וְאֶת-הַמִּגְדָּל
אֲשֶׁר בָּנוּ בְנֵי הָאָדָם: וַיֹּאמֶר ה' הֵן עַם אֶחָד וּשְׁפָה אֶחָת
לְכָלם וְזֶה חָחֹלֶם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא-יִבְצֹר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר
יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת: הִבֵּה נִרְדָּה וְנִבְלָה שֵׁם שְׁפָתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ
אִישׁ שְׁפַת רֵעֵהוּ: וַיִּפֹּץ ה' אֶתם מִשָּׁם עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ
וַיַּחְדְּלוּ לִבְנֹת הָעִיר: עַל-כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל כִּי-שָׁם
בָּלַל ה' שְׁפַת כָּל-הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הִפִּיצָם ה' עַל-פְּנֵי
כָל-הָאָרֶץ:

ענה על סעיף א (חובה).

- א. (1) על פי פסוק 4, ציין והסבר שתי מטרות שהאנושות רצתה להשיג באמצעות מפעלי הבנייה שלה. (5 נקודות)
- (2) קרא פסוק 8.
- כיצד אפשר להבין מפסוק זה שהאנושות לא השיגה את מטרותיה? (5 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

- ב. פרשנים התלבטו בשאלה מה היה חטאם של בני דור מגדל בבל.
- הבא פירוש אחד המסביר את חטאם.
- ג. יש הטוענים שהסיפור בקטע שלפניך נועד ללעוג לבבל ולהתווכח עם תפיסות בבליות.
- (1) הסבר כיצד הכתוב בפסוק 5 מתווכח עם התפיסה הבבלית, ולפיה מקדשיה הגבוהים של בבל הם מעשי ידי האלים. (3 נקודות)
- (2) כיצד מדרש השם בפסוק 9 מבטא לעג לבבל? (3 נקודות)
- ד. (1) סיפור מגדל בבל הוא השלב האחרון בהידרדרות האנושות, המתוארת ב**בראשית**, פרקים א'-י"א.
- ציין שני שלבים בהידרדרות האנושות, שקדמו לסיפור מגדל בבל. (3 נקודות)
- (2) קרא פסוק 4 בקטע שלפניך וגם **בראשית**, י"ב, 1-2.
- בשני הכתובים נזכרת עשיית שם או הגדלת שם: בכתוב אחד בהקשר שלילי ובכתוב אחד בהקשר חיובי.
- הסבר את שני הכתובים, וציין מהי הסיבה להקשר השלילי ומהי הסיבה להקשר החיובי. (3 נקודות)

סיפורי האבות

5.

קרא בראשית, כ"ב, 13-1.

א וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר
 ב אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִנִי: וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בְּנֶךָ אֶת־
 יְחִידְךָ אֲשֶׁר־אַהֲבַת אֶת־יִצְחָק וּלְךָ־לְךָ אֶל־אַרְצָה הַמִּדְיָה
 ג וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ: וַיִּשָּׁם
 אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמורוֹ וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נַעֲרָיו אֹתוֹ
 וְאֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְקַע עֵצִי עֹלָה וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־
 ד אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים: בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיֵּשֶׁא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו
 ה וַיֵּרָא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרֶחֶק: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֲלֵנַעֲרָיו שְׁבוּ־לָכֶם
 פֹּה עִם־הַחֲמור וְאַנִּי וְהַנֶּעֱר נֵלְכָה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשְׁוֹבָה
 ו אֵלֵיכֶם: וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־עֵצִי הָעֹלָה וַיִּשָּׁם עַל־יִצְחָק בְּנוֹ
 וַיִּקַּח בִּידּוֹ אֶת־הָאֵשׁ וְאֶת־הַמַּאֲכָלֹת וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו:
 ז וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הֲנִנִי בְנִי
 ח וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאִיָּה הִשָּׂה לְעֹלָה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם
 ט אֱלֹהִים יִרְאֶה־לוֹ הִשָּׂה לְעֹלָה בְנִי וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיָּבֹאוּ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת־
 הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּשָּׁם אֹתוֹ
 י עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לָעֵצִים: וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת־יֵדּוֹ וַיִּקַּח
 יא אֶת־הַמַּאֲכָלֹת לִשְׁחֹט אֶת־בְּנוֹ: וַיִּקְרָא אֵלָיו מֵלֹאךְ הֵֹה
 יב מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִנִי: וַיֹּאמֶר אֶל־
 תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל־הַנֶּעֱר וְאַל־תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה כִּי־עֲתָה יָדַעְתִּי
 כִּי־יֵרָא אֱלֹהִים אִתָּהּ וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת־בְּנֶךָ אֶת־יְחִידְךָ מִמֶּנִּי:
 ג וַיֵּשֶׁא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה־אֵיל אַחֵר נֹאחַז בִּסְבָּךְ
 בְּקֶרְנוֹ וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת־הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת
 בְּנוֹ:

ענה על סעיף א (חובה).

א. לפי המסופר בקטע זה, אלוהים ניסה את אברהם.

(1) מהו הניסיון? (5 נקודות)

(2) האם עמד אברהם בניסיון? נמק את דבריך. (5 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. המילה "הנני" חוזרת בקטע שלפניך בפסוקים 1, 7, 11.

יש הטוענים כי חזרה זו מלמדת על קונפליקט פנימי שאברהם היה נתון בו ועל פתרונו.

(1) הסבר כיצד החזרה על המילה "הנני" בפסוקים 1, 7 עשויה ללמד על הקונפליקט

הפנימי של אברהם. (3 נקודות)

(2) הסבר כיצד אחרי "הנני" השלישי בפסוק 11 נפתר הקונפליקט שתיארת בסעיף (1).

בסס את דבריך על הכתוב.

(3 נקודות)

ג. צירוף המילים "לך לך" נזכר ב**בראשית**, י"ב, 1 ובפסוק 2 בקטע שלפניך.

(1) ציין והסבר נקודת דמיון סגנונית נוספת בין שני פסוקים אלה. (3 נקודות)

(2) יש הרואים שוני עקרוני בין סיפור עזיבתו של אברהם את ארצו לסיפור העקדה:

בראשית, י"ב, ה' מערער את קשרי העבר של אברהם, וב**בראשית**, כ"ב הוא מערער

את עתידו.

הסבר טענה זו. (3 נקודות)

ד. קרא את המדרש שלפניך:

כשבא [אברהם] לשחוט [את יצחק], אמר לו [יצחק]: "אבא, אוסרני יְדִי ורגלי, מפני שהנפש חצופה היא,

וכשאראה את המאכלת, שמא אזדעזע, וייפסל הקרבן. בבקשה ממך, אל תעש בי מום" [קרבן צריך

להיות שלם, בלי מום]. מיד, 'וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחט'.

(**מדרש תנחומא**, פרשת וירא, סימן כ"ג)

(1) לפי המדרש, מה היא עמדתו של יצחק בסיפור עקדתו? (3 נקודות)

(2) קרא גם **בראשית**, כ"ב, 19.

יש הטוענים שפסוק 19 רומז שעמדתו של יצחק כלפי עקדתו שונה מזו הבאה

לידי ביטוי במדרש.

הסבר טענה זו. (3 נקודות)

פרק שני — קטע שלא נלמד (12 נקודות)

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 6 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 7-9 (לכל שאלה — 4 נקודות).

קרא שופטים, ט"ז, 4-5; 16-31.

שופטים, ט"ז, 4-5

ויהי
ה' אחרי-כן ויאבה אשה בנחל שורק ושמה דלילה: ויעלו
אליה סרני פלשתים ויאמרו לה פתי אותו וראי במה כחו
גדול ובמה נוכל לו ואסרנוהו לענותו ואנחנו נתן-לך איש
אלף וימאה כסף:

שופטים, ט"ז, 16-31

טז
הציקה לו בדבריה בל-הימים ותאלצהו ותקצר נפשו למות:
יז ויגד-לה את-כל-לבו ויאמר לה מודה לא-עלה על-ראשי
כיריזיר אלהים אני מבטן אמי אס-גלחתי וסר ממני כחי
יח וחליתי והייתי ככל-האדם: ותרא דלילה כי-הגיד לה את-
כל-לבו ותשלח ותקרא לסרני פלשתים לאמר עלו הפעם
לי כי-הגיד לה את-כל-לבו ועלו אליה סרני פלשתים ויעלו
יט הכסף בידם: ותישנהו על-ברכיה ותקרא לאיש ותגלח את-
כ שבוע מחלפות ראשו ותחל לענותו ויסר כחו מעליו: ותאמר
פלשתים עליך שמשון ויקץ משנתו ויאמר איצא בפעם
כא בפעם ואנער והוא לא ידע כי ה' סר מעליו: ויאחזהו
פלשתים וינקדו את-עיניו ויורידו אותו עזהו ויאסרוהו
כב בנחשתים ויהי טוחן בבית האסירים: ויחל שער-ראשו
כג לצמח כאשר גלח: וסרני פלשתים נאספו לזבח
זבח גדול לרגון אלהיהם ולשמחה ויאמרו נתן אלהינו בידנו
כד את שמשון אויבנו: ויראו אתו העם ויהללו את-אלהיהם
כי אמרו נתן אלהינו בידנו את-אויבנו ואת מחדבי ארצנו
כה ואשר הרבה את-חללנו: ויהי כי טוב לבם ויאמרו קראו
לשמשון וישחק לנו ויקראו לשמשון מבית האסירים ויצחק

כז לַפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמִידוּ אוֹתוֹ בֵּין הָעַמּוּדִים: וַיֹּאמֶר שְׁמִשׁוֹן אֶל-
וְהַנֶּעֱר הַמַּחְזִיק בִּידוֹ הַנִּחָה אוֹתִי וְהַיִּמְשֵׁנִי אֶת-הָעַמּוּדִים אֲשֶׁר
כח הַבֵּית נִכּוֹן עֲלֵיהֶם וְאֲשַׁעֵן עֲלֵיהֶם: וְהַבֵּית מָלֵא הָאֲנָשִׁים
וְהַנָּשִׁים וְשָׂמָה כָּל סֶרְנֵי פִלְשְׁתִּים וְעַל-הַגָּג פָּשְׁלַשְׁת אֲלָפִים
כט אִישׁ וְאִשָּׁה הָרָאִים בַּשְּׁחֹק שְׁמִשׁוֹן: וַיִּקְרָא שְׁמִשׁוֹן אֶל-הָהָרִי
וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הָהָר זָכְרֵנִי נָא וְחַזְקֵנִי נָא אֶךְ הַפֶּעַם הַזֶּה הָאֱלֹהִים
ל ואֲנַקְמָה נֶקֶם-אֶחָת מִשְׁתִּי עֵינִי מִפִּלְשְׁתִּים: וַיִּלְפַּת שְׁמִשׁוֹן
אֶת-שְׁנֵי עַמּוּדֵי הַתּוֹךְ אֲשֶׁר הַבֵּית נִכּוֹן עֲלֵיהֶם וַיִּסְמַךְ עֲלֵיהֶם
אֶחָד בִּימִינוֹ וְאֶחָד בְּשִׁמְאָלוֹ: וַיֹּאמֶר שְׁמִשׁוֹן תָּמוּת נַפְשִׁי עִם-
פִּלְשְׁתִּים וַיֵּט בָּכֹחַ וַיִּפֹּל הַבֵּית עַל-הַסֶּרְנִים וְעַל-כָּל-הָעָם
אֲשֶׁר-בּוֹ וַיָּהִיו הַמָּתִים אֲשֶׁר הָיִית בָּמוֹתָו רַבִּים מְאֹד
לא הַמִּית בַּחַיּוֹ: וַיִּרְדּוּ אָחִיו וְכָל-בֵּית אָבִיהוּ וַיִּשְׂאוּ אוֹתוֹ וַיַּעֲלוּ
וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בֵּין צֶרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאוֹל בְּקִבְר מְנוּחַ אָבִיו וְהוּא
שָׁפַט אֶת-יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים שָׁנָה:

ענה על שאלה 6 (חובה).

6. בסיפור שלפניך שמשון מגלה לדלילה הפלשתית את מקור כוחו, מאבד אותו, ונופל בידי הפלשתים.
- (1) הסבר מה היה מקור כוחו של שמשון ומה גרם לנפילתו בידי הפלשתים. בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)
- (2) כיצד סיום הסיפור קשור אל מקור כוחו של שמשון? בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 7-9.

7. ייעודו של שמשון כשופט היה "להושיע את ישראל מיד פלשתים" (שופטים, י"ג, 5). הבא מן הקטע שתי ראיות המלמדות כי שמשון אכן פעל נגד הפלשתים, והסבר כל ראיה. בסס את דבריך על הכתוב.
8. קרא פסוקים 23-30. יש הטוענים כי בפסוקים אלה באה לידי ביטוי מלחמה של אלוהי שמשון באלוהי הפלשתים. בסס טענה זו על הכתוב, והסבר את דבריך.
9. בסיפור זה יש צירופי מילים שהפכו לביטויים מקובלים בלשון ימינו: "פלשתים עליך שמשון" (פסוק 20); "תמות נפשי עם פלשתים" (פסוק 30). בחר באחד הצירופים והסבר את משמעותו בימינו.

בהצלחה!